

Προς το Προεδρείο της Βουλής των Ελλήνων

ΑΝΑΦΟΡΑ

Για τον κ. Υπουργούς Εσωτερικών, Δικαιοσύνης

Θέμα: Προτάσεις με στόχο τη μεγιστοποίηση της προστασίας παιδιών θυμάτων – μαρτύρων κακοποίησης

Ο Βουλευτής του ΜΕΡΑ25 Νομού Ηρακλείου, Γεώργιος Λογιάδης, καταθέτει ως αναφορά επιστολή με τις προτάσεις του Συνδέσμου Μελών Γυναικείων Σωματείων Ηρακλείου & Ν. Ηρακλείου

Η επιστολή αναφέρει ότι η κακοποίηση των παιδιών σήμερα είναι ένα ζήτημα το οποίο θα πρέπει να αποτελεί μόνιμα την πρώτη προτεραιότητα όλων των φορέων που εμπλέκονται άμεσα ή έμμεσα με το φαινόμενο της κακοποίησης. Έρευνες δείχνουν ότι ένα στα πέντε παιδιά έχουν βιώσει την εμπειρία της κακοποίησης, ενώ η δευτερογενής θυματοποίηση και ο στιγματισμός των παιδιών θυμάτων ή μαρτύρων κακοποίησης είναι κάτι που συχνά αγνοείται και δε λαμβάνεται υπόψη από τους εμπλεκόμενους φορείς. Η δημοσιοποίηση καταθέσεων των παιδιών συμβάλλει αρνητικά στην αναφορά περιστατικών παρενόχλησης ή κακοποίησης αποθαρρύνοντάς τα σε πολλές περιπτώσεις από την καταγγελία του περιστατικού. Παράλληλα, η αυστηροποίηση των ποινών των θυτών δε συμβάλλει στην μείωση της κακοποίησης ανηλίκων και στην πρόληψη/ αποτροπή αντίστοιχων εγκλημάτων. Σήμερα, βλέπουμε καθημερινά τέτοια παραδείγματα επαναθυματοποίησης των παιδιών από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης τα οποία παίζουν σημαντικό ρόλο στην διαδικασία, χωρίς μάλιστα να τηρείται ο Νόμος και ο επαγγελματικός κώδικας δεοντολογίας που θεωρητικά προστατεύουν τους ανηλίκους από την έκθεση αυτή.

Επισυνάπτονται η επιστολή.

Παρακαλούμε για την απάντηση και τις ενέργειές σας και να μας ενημερώσετε σχετικά.

Ηράκλειο, 11/1/2023

Ο καταθέτων Βουλευτής

Γεώργιος Λογιάδης

Στο πλαίσιο υλοποίησης του έργου **ENCLAVE**² (Ενίσχυση της ικανότητας των επαγγελματιών του Συστήματος Ποινικής Δικαιοσύνης σχετικά με τις διαδικασίες δικανικής συνέντευξης για παιδιά θύματα και μάρτυρες βίας) το οποίο συγχρηματοδοτεί η Ευρωπαϊκή Ένωση και είχε σκοπό την ανάλυση των διαδικασιών προστασίας των παιδιών θυμάτων και μαρτύρων βίας, διεξήχθη σε βάθος έρευνα σε πέντε Ευρωπαϊκές χώρες σχετικά με την ανάλυση διαδικασιών και δεδομένων αναφορικά με την εφαρμογή της Δικανικής Συνέντευξης με στόχο την αποφυγή της δευτερογενούς θυματοποίησης. Η εφαρμογή των διαδικασιών εμφανίζεται να είναι περιορισμένη και σε πολλές περιπτώσεις προβληματική, εμφανίζεται να υπάρχει ανάγκη για περισσότερο εστιασμένες ενέργειες με σκοπό την προστασία των παιδιών. Επιπλέον, διαμορφώθηκε ένα «**Πρωτόκολλο Αναφοράς**³» σχετικά με την σωστή εφαρμογή της Δικανικής Συνέντευξης σε ευρωπαϊκή κλίμακα.

Σε αυτό το πλαίσιο και θέτοντας ως γενικό στόχο την επισήμανση των καλών πρακτικών και την προάσπιση της προστασίας του παιδιού, και στο πλαίσιο των διαμορφωμένων «**Συστάσεων Πολιτικής για την Ελλάδα**⁴» προτείνονται οι παρακάτω ενέργειες για πιο αποτελεσματική εφαρμογή της ΥΑ 7320/2019:

- 1. Αύξηση του αριθμού του Πιστοποιημένα εκπαιδευμένου προσωπικού** (αστυνομικών, δικαστικών, ψυχολόγων).
 - Είναι επιτακτική η ανάγκη να ενταθεί η παροχή εξειδικευμένης εκπαίδευσης σε μεγαλύτερο αριθμό εμπλεκόμενων επαγγελματιών που συμμετέχουν / αναλαμβάνουν τις εξετάσεις των παιδιών θυμάτων ώστε να γνωρίζουν σε βάθος τις τεχνικές της δικανικής συνέντευξης (άρθρα 8, 12 ΥΑ 7320/2019). Παράλληλα, είναι ανάγκη να υπάρξει εντατικότερη εκπαίδευση – εξοικείωση και των υπόλοιπων επαγγελματιών του Συστήματος Ποινικής Δικαιοσύνης με τη Δικανική Συνέντευξη προκειμένου να αποκτήσουν γνώση για τον τρόπο λειτουργίας και την αξιοπιστία της ως προς τη συλλογή αξιόπιστων καταθέσεων/ αποδεικτικού υλικού.
 - Στο πλαίσιο του έργου ENCLAVE πραγματοποιήθηκαν σεμινάρια εκπαίδευσης επαγγελματιών του Συστήματος Ποινικής Δικαιοσύνης και Υπηρεσιών Υποστήριξης Θυμάτων σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Κρήτης (με βασική εισηγήτρια η κ. Θεμελή, Καθηγήτρια Εγκληματολογικής Ψυχολογίας, ειδική στην Δικανική Συνέντευξη σε στελέχη όλων των εμπλεκόμενων ειδικοτήτων). Σε αυτά τα σεμινάρια φάνηκαν οι ελλείψεις σε στοχευμένη εκπαίδευση και κατάρτιση των εμπλεκόμενων επαγγελματιών.
 - Ειδικά Σεμινάρια Κατάρτισης Αστυνομικών – Δικαστών (από φορείς, όπως ΜΚΟ με ειδίκευση στο αντικείμενο, και επιστήμονες, άρθρο 15 ΥΑ 7320/2019). Ο νόμος 4871/2021 προβλέπει την καθιέρωση υποχρεωτικών σεμιναρίων στους δικαστές αναφορικά με την φιλική

² www.enclaveproject.eu

³ Soletto, H., Jullien, J. και Escudero, I., (2022). Πρωτόκολλο Αναφοράς. σελ. 3. διαθέσιμο στο: https://enclaveproject.eu/wp-content/uploads/2022/11/%CE%92enchmark-Protocol-GR_FV.pdf.

⁴ https://enclaveproject.eu/wp-content/uploads/2022/11/ENCLAVE_transnational-report-annexes_FINAL_GR-.pdf

προς τα παιδιά δικαιοσύνη. Ομοίως, σε συνεργασία με φορείς-γνώστες του αντικειμένου θα πρέπει να πραγματοποιηθούν παρόμοια σεμινάρια τόσο στα αστυνομικά τμήματα, όσο και σε συνεργασία με τους συλλόγους δικηγόρων, εισαγγελέων, ενώ έμφαση θα πρέπει να δοθεί στις διαδικασίες δικανικής εξέτασης, και της αποφυγής δευτερογενούς θυματοποίησης του παιδιού.

- Πιστοποίηση Ψυχολόγων Δημοσίου. Μόνο οι ειδικά εκπαιδευμένοι Ψυχολόγοι θα πρέπει να μπορούν να λαμβάνουν κατάθεση από θύματα κακοποίησης, επομένως θα πρέπει να διαθέτουν πιστοποίηση και επαρκείς σε αριθμό ανά περιφέρεια και περιοχή. Ωστόσο, θα πρέπει να εκπαιδευτούν και εκείνοι που εργάζονται στα Νοσοκομεία του Δημόσιου φορέα για να μπορούν να αναγνωρίσουν τα σημάδια της κακοποίησης, να ακούσουν το παιδί και να παρέχουν ικανοποιητική και έγκαιρη βοήθεια.
- Επιμόρφωση Δικηγόρων. Οι δικηγόροι χρειάζεται να παρακολουθούν την ποινική διαδικασία και να παρεμβαίνουν για την προστασία του παιδιού. Επομένως, χρειάζεται να είναι ειδικά εκπαιδευμένοι για τα δικαιώματα του παιδιού, αλλά και εξειδικευμένοι σχετικά με τις διαδικασίες δικανικής συνέντευξης.
- Μαθήματα να παρέχονται από ειδικά εκπαιδευμένους επιστήμονες στις νομικές σχολές, τις σχολές ψυχολογίας και στην Ακαδημία της Ελληνικής Αστυνομίας αναφορικά με την κακοποίηση ανηλίκων και το δικανικό πρωτόκολλο ώστε να λαμβάνουν ειδική εκπαίδευση.
- Διεπιστημονικά Επιμορφωτικά Σεμινάρια για ανάπτυξη συνεργασίας μεταξύ των εμπλεκόμενων επαγγελματιών (άρθρο 15 ΥΑ 7320/2019).

Συνολικά, θα πρέπει να διαμορφωθεί ένα πλαίσιο στοχευμένης επιμόρφωσης - κατάρτισης των επαγγελματιών με κυρίαρχο στόχο την μεγιστοποίηση της προστασίας ανηλίκων θυμάτων ή μαρτύρων βίας και κακοποίησης, ενώ θα πρέπει να διαμορφωθεί ένα πλαίσιο εντατικής επιμόρφωσης και των Κοινωνικών Επιστημόνων. Διαπιστώνονται τα σημαντικά ελλείμματα ικανοτήτων των στελεχών πρώτης γραμμής, αλλά και των στελεχών που βρίσκονται και εργάζονται σε δομές προστασίας παιδιών σχετικά με το ζήτημα αυτό.

2. Δομές Προστασίας παιδιών

Οι δομές προστασίας παιδιών θα πρέπει να στελεχώνονται από εξειδικευμένα και μόνον στελέχη ώστε να μεγιστοποιείται η προστασία των παιδιών. Παράλληλα, οι δομές θα πρέπει να διαθέτουν πλάνα προστασίας παιδιών, διαδικασίες αποφυγής έκθεσης παιδιών σε κάθε μορφής κίνδυνο, καθώς και διαδικασίες αντιμετώπισης κινδύνων ως προς τα παιδιά. Οι εν λόγω διαδικασίες έχουν πλήρως διαμορφωθεί από τις αντίστοιχες υπηρεσίες προστασίας παιδιών της Ε.Ε. όμως ένα πολύ μικρό ποσοστό αυτών υλοποιείται από τις Ελληνικές Δομές Προστασίας Παιδιών. Επιπλέον, εμφανίζεται ένας πολύ χαμηλός αριθμός εξειδικευμένων στελεχών να απασχολείται στις εν λόγω δομές.

3. Χώροι Προστασίας των Παιδιών Θυμάτων / Μαρτύρων Κακοποίησης.

➤ *Σπίτι του Παιδιού*: Σύμφωνα με τον Νόμο 4478/2017 έχει προβλεφθεί η ίδρυση Κέντρων Συνηγορίας Παιδιού (Σπίτι του Παιδιού) στις μεγάλες πόλεις της χώρας. Μέχρι σήμερα λειτουργεί **μόνον στην Αθήνα**, ενώ στις άλλες πόλεις διαμορφώνονται οι χώροι ανάλογα με τις δυνατότητες και την καλή θέληση των εμπλεκόμενων μερών. Χρειάζεται άμεσα να υλοποιηθεί από το Υπουργείο Δικαιοσύνης η δημιουργία δομών όπως περιγράφονται από τον Νόμο, και στις υπόλοιπες πόλεις της Ελλάδας.

Μέσα από την έρευνα του έργου ENCLAVE έγινε φανερό ότι μόνο το Σπίτι του Παιδιού στην Αθήνα έχει τεθεί σε λειτουργία, το οποίο –παρότι είναι υποστελεχωμένο- παρουσιάζει θετικά αποτελέσματα, συμμορφούμενο με τα διεθνή και ευρωπαϊκά πρότυπα. Επομένως, κρίνεται αναγκαίο να προωθηθεί εξίσου και στις υπόλοιπες πόλεις ώστε όλο και περισσότερα παιδιά να έχουν πρόσβαση.

➤ Διαμόρφωση ειδικών χώρων: Δεδομένου ότι το Σπίτι του Παιδιού δεν θα μπορεί να καλύψει όλες τις περιοχές της Ελλάδας και για καλύτερα αποτελέσματα προτείνεται η δημιουργία ειδικά διαμορφωμένων χώρων στα μεγαλύτερα τμήματα των περιοχών ανά την Ελλάδα που θα λαμβάνουν χώρα οι συνεντεύξεις αυτές. Οι εν λόγω χώροι θα είναι αποκλειστικά για χρήση από τα παιδιά, με ξεχωριστές εισόδους, φιλικό προς τις ανάγκες και το αναπτυξιακό στάδιο των παιδιών (όπως, ειδικά χρώματα, παιχνίδια, αντικείμενα ψυχομετρικής ανάλυσης του παιδιού, βίντεο, μικρόφωνα κ.α.) και με τεχνολογικό εξοπλισμό για την καταγραφή της κατάθεσης ώστε να μπορεί να θεωρηθεί αξιόπιστο στοιχείο μαρτυρίας στο δικαστήριο. Ταυτόχρονα, το προσωπικό να μην φορά στολές και τα παιδιά να μην περνούν ολόκληρη τη διαδικασία ελέγχου των τμημάτων.⁵ Σε αυτό το πλαίσιο, είναι ανάγκη να δημιουργηθούν δομές και προσωρινής φιλοξενίας των παιδιών στην περίπτωση κατά την οποία η καταγγελία γίνεται βραδινές ώρες ή ώρες κατά τις οποίες οι δομές του Δημοσίου τομέα δε λειτουργούν.

➤ *Κέντρα Συνηγορίας Παιδιού*: Ως μια περισσότερο ολιστικού χαρακτήρα παρέμβαση, προτείνεται η Ίδρυση Κέντρων Συνηγορίας Παιδιού ως μια αυτοτελή δομή η οποία θα διαμορφώνει ένα πλαίσιο προστασίας για παιδιά που είναι θύματα ή μάρτυρες κακοποίησης, καθώς και παιδιά τα οποία έχουν σοβαρή παραβατική συμπεριφορά. Τα Κέντρα αυτά θα έχουν αυτοτελή χαρακτήρα, διακλαδικότητα – διεπαγγελματική λειτουργία (στελέχωση με αστυνομικούς, Κοινωνικούς Επιστήμονες, Ιατρικό προσωπικό, υπαλλήλους του Υπουργείου Δικαιοσύνης) και θα καλύπτουν όλο το πλαίσιο παροχών προστασίας των παιδιών. Θα έχει και την ευθύνη ίδρυσης και λειτουργίας των Σπιτιών του Παιδιού ενώ θα έχει και έναν εποπτικό ρόλο σε δομές που θα είναι δυνατόν να διαμορφώνονται ως «Σπίτια του Παιδιού» από αυτοτελείς οργανισμούς της Κοινωνίας των Πολιτών (ΚΤΠ). Θα ασκεί πολιτικές και δράσεις ευαισθητοποίησης ως προς την παιδική κακοποίηση ή και παιδική παραβατικότητα, αναλαμβάνοντας και «εκπαιδευτικό ρόλο» εκτελώντας

⁵ Συμβούλιο της Ευρώπης, Επιτροπή Υπουργών (2010), Κατευθυντήριες γραμμές για μια φιλική προς τα παιδιά δικαιοσύνη, παράγραφοι 64-65.

σεμινάρια εκπαίδευσης και κατάρτισης των υπαλλήλων του Δημοσίου τομέα. Θα λειτουργεί ως ΝΠΙΔ όπου θα συμπράττει και με οργανώσεις της ΚτΠ, ενώ μέρος του κόστους λειτουργίας του θα πρέπει να προέρχεται και από χρηματοδοτήσεις Εθνικού και Ευρωπαϊκού πλαισίου πολιτικής για το παιδί. Ο εν λόγω οργανισμός θα δύναται να ασκεί και εποπτικό ρόλο στις Δομές Προστασίας Παιδιών κατ' εντολή του Υπουργού Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Θα πρέπει να λειτουργεί ως ένας «ανεξάρτητος φορέας» ώστε να μπορεί να ασκεί εποπτικό ρόλο και στις δομές του Δημοσίου Τομέα.

4. Ποινικές Διαδικασίες.

Υπάρχει η ανάγκη προώθησης νομοθεσίας που να διευκολύνει την πρόσβαση ανηλίκων στο ποινικό σύστημα (άρση ηλικιακών περιορισμών, παροχή δωρεάν νομικής στήριξης κ.α.).⁶ Πρέπει να εξασφαλιστούν ταχείες ποινικές διαδικασίες για αυτές τις υποθέσεις ώστε το παιδί να μην έρχεται εκ νέου αντιμέτωπο με την δυσμενή κατάσταση που υπέστη (επαναλαμβανόμενη θυματοποίηση). Ο νέος Κώδικας Ποινικής Δικονομίας (ν. 4855/2021) αναφορικά με την προστασία του παιδιού λειτουργεί θετικά προς αυτήν την κατεύθυνση, παρόλα αυτά θα πρέπει οι διαδικασίες να τηρούνται από όλα τα εμπλεκόμενα μέρη ώστε να αποφεύγεται η έκθεση και επαναθυματοποίηση των ανηλίκων θυμάτων – μαρτύρων βίας. Τονίζουμε ότι ο χρόνος είναι ένας πολύ επιβαρυντικός παράγοντας στη διαδικασία προστασίας του παιδιού, ενώ αντίθετα η γρήγορη απονομή δικαιοσύνης λειτουργεί θετικά ως προς τη διαφάνεια την εμπιστοσύνη των εμπλεκομένων στη διαδικασία και την προστασία του παιδιού.

5. Συνεχής Ευαισθητοποίηση

- Εκστρατείες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του κοινού σε συνεργασία με τοπικούς φορείς (δήμους, περιφέρειες, Οργανώσεις της Κοινωνίας των Πολιτών) αναφορικά με την παιδική κακοποίηση και αφύπνιση των ίδιων των παιδιών, των γονέων και των κηδεμόνων για αναγνώριση στοιχείων κακοποίησης και δικαιώματά του παιδιού ως προς αυτό.
- Προσθήκη μαθημάτων στα σχολεία για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τα δικαιώματα του παιδιού, ώστε και τα ίδια να εξοικειώνονται. Ταυτόχρονα, η εκπαίδευση των εκπαιδευτικών σχετικά με τις υποχρεώσεις τους σε περιπτώσεις κακοποίησης παιδιών, αλλά και της μεγιστοποίησης της προστασίας αυτών.
- Αυστηροποίηση του πλαισίου για τα ΜΜΕ ώστε να μη διαρρέουν πληροφορίες και καταθέσεις και να μη στιγματίζεται αλλά να προστατεύεται το παιδί. Διαφημίσεις στα ΜΜΕ για ενημέρωση σχετικά με το φαινόμενο, αλλά και τους τρόπους δράσης σε περίπτωση αντίληψης ενός περιστατικού (γραμμές SOS, νομικές διαδικασίες κλπ).
- Δημιουργία ειδικής πλατφόρμας στην οποία θα καταγράφονται οι λεπτομέρειες των καταγγελιών, του θύτη, του θύματος και ο τρόπος αντιμετώπισης με σεβασμό στην αρχή προστασίας προσωπικών δεδομένων. Πρόσβαση θα έχουν οι ειδικοί και ο σκοπός είναι η

⁶ Συμβούλιο της Ευρώπης, Επιτροπή Υπουργών (2010), Κατευθυντήριες γραμμές για μια φιλική προς τα παιδιά δικαιοσύνη, παράγραφοι 34-36.

δημιουργία επίσημων στατιστικών στοιχείων για τα περιστατικά και η παρουσίαση της εξέλιξης της αντιμετώπισής τους.

6. Καθιέρωση των Ελαχίστων Προτύπων Προστασίας Παιδιών Θυμάτων Βίας

Καθιέρωση των ελαχίστων προτύπων για την προστασία του παιδιού στην ποινική διαδικασία με βάση τα ανθρώπινα δικαιώματα, τα δικαιώματα του παιδιού και το καλύτερο συμφέρον του παιδιού.

Η δευτερογενής θυματοποίηση αποτελεί ένα κοινωνικό πρόβλημα που χρήζει ουσιαστικής αντιμετώπισης, και το οποίο φαίνεται από έρευνες ότι αποτελεί έναν ουσιαστικό κίνδυνο στην πρόοδο της διαδικασίας προστασίας του παιδιού. Χρειάζεται να υπάρχει ένα ισχυρό πλαίσιο προστασίας του παιδιού που καταγγέλλει, ενώ η οικογένειά του πρέπει να ανακτήσει την εμπιστοσύνη της στο Σύστημα Ποινικής Δικαιοσύνης και να πιστέψει στη διασφάλιση της ασφάλειας του παιδιού και την απονομή δικαιοσύνης. Αντίθετα με όλα αυτά, σήμερα, λειτουργεί ο στιγματισμός, η περιθωριοποίηση και ο επανατραυματισμός του παιδιού, και ενίοτε ολόκληρης της οικογένειας, που πρέπει να αντιμετωπιστούν πλήρως. Η προσέγγιση ενός παιδιού σε μια τέτοια κατάσταση κρίνεται ιδιαίτερα περίπλοκη και σαφώς κατά την διαδικασία μιας καταγγελίας και αναφοράς οι αστυνομικοί, δικαστές και ψυχολόγοι κρίνεται αναγκαίο να είναι καταρτισμένοι, ώστε να μπορέσουν να δώσουν στο παιδί ένα αίσθημα εμπιστοσύνης πρώτα για τους ίδιους και ύστερα για το ίδιο το σύστημα δικαιοσύνης που αντιπροσωπεύουν.

Η δικανική συνέντευξη είναι ένα εργαλείο που λειτουργεί προστατευτικά ως προς το παιδί, καθώς είναι μια σύντομη διαδικασία, δεν έχει επαναλήψεις που συχνά μπερδεύουν, κουράζουν και – το σημαντικότερο- επανατραυματίζουν το παιδί. Σημαντικό ρόλο επίσης λαμβάνει και ο χώρος στον οποίο λαμβάνει χώρα μια κατάθεση, τα παιδιά πρέπει να αισθανθούν ασφάλεια και προστασία για να μπορέσουν να ανοιχτούν και να μιλήσουν. Το Σπίτι του Παιδιού και τα κέντρα Συνηγορίας του Παιδιού είναι σχεδιασμένα για να προσφέρουν στα παιδιά όλα αυτά, να δημιουργήσουν ολοκληρωμένα πλαίσια προστασίας και υπεράσπισης. Είναι σαφές ότι με αυτόν τον τρόπο η διαδικασία λαμβάνει άλλη υπόσταση, τα παιδιά εμπιστεύονται πιο γρήγορα τους αρμόδιους, οι αναφορές και οι καταθέσεις προχωρούν με ταχύ ρυθμό, είναι πιο πλούσιες σε περιεχόμενο και αξιόπιστες, ενώ με την καταγραφή των καταθέσεων αποφεύγετε η εμπλοκή πολλών διαφορετικών επαγγελματιών, πράγμα που αποπροσανατολίζει και μπερδεύει πολλές φορές τα παιδιά, επηρεάζοντας τόσο την κατάθεση, όσο και το συναισθηματικό τους κόσμο, με τρόπο εφάμιλλο ενός ψυχικού τραύματος ή ακόμη και της ίδιας της κακοποίησης.

Μέσα σε ένα τέτοιο χώρο, επιπλέον, είναι δυνατό να περιοριστεί και η διαρροή υλικού ΜΜΕ, οι πληροφορίες να μείνουν προστατευμένες, καθώς συχνά βλέπουμε να εμπλέκονται, να παραπληροφορούν και να ταλαιπωρούν τα παιδιά. Χρειαζόμαστε λοιπόν ένα ποινικό σύστημα περισσότερο δίκαιο και λειτουργικό, με αποτελεσματικούς μηχανισμούς που θα διασφαλίζει τα

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text]

[Redacted text block]

